

Straatnieuws #10

€2,50
(waarvan €0,85
naar de verkoper)

Auteur Gerald Vreden
werkte jarenlang
aan de eerste
Afrofuturistische
roman van Nederland

Reportage
Camiel Mudde reist door
Oekraïne en ziet wat de
vreselijke oorlog aanricht

Wortels in de Oost
Kunstenaar en fotograaf
Eric Kampherbeek over
zijn Indische afkomst

Verkoper Veta
Zamelt geld in voor de
scholing van haar kinderen

**Maker van
een nieuwe
mythologie**

Na het lezen van de eerste pagina's krijg je al in de gaten dat het nieuwe boek *His Story of the World* van de Haagse auteur Gerald Vreden een overweldigende diepgang biedt. tekst Theo Pajmans beeld Remco Zwinkels

Een nieuwe mythologie voor een nieuwe tijd

In het boek maken we kennis met een gelijknamige hoofdpersoon die een overgangsritueel moet voltooien nadat zijn familie bedreigd wordt door een oeroude, kwaadaardige kracht. De reis die de hoofdpersoon vervolgens aflegt, voert hem naar de bron van de schepping, naar een tijdperk dat zo oud is dat we er geen herinnering aan hebben. Het is het begin van onze kennismaking met een geheel nieuwe mythologie. De hoofdpersoon wordt geïnitieerd door een oud kosmisch ras en hij leert dat er meer is dan de materiële werkelijkheid die ons dagelijks omringt. Maar ook in dit spirituele utopia ligt een eeuwenoud kwaad op de loer. Het verhaal trekt in vloeiende zinnen aan je voorbij, meanderend als een rivier. Langzaam word je in steeds vreemdere gebeurtenissen gezogen die hun schaduwen vooruitwerpen en voorboden zijn van nog raadselachtigere, onstuitbare en ingrijpende ontwikkelingen, verderop in het boek.

His Story of the World is de eerste Afrofuturistische roman van Nederlandse bodem en het is ook het openingsschot van een nieuwe mythologie waar Gerald de afgelopen vijf jaar aan heeft gewerkt, een wereld die hij met een team nog elke dag uitbouwt. In muziek, animatie en in boekvorm. Maar het is meer dan alleen een sciencefiction roman, want erin onderzoekt Gerald ook hoe mensen van de Afrikaanse diaspora, het gedwongen vertrek uit dit continent via de slavenhandel en erna, zich opnieuw kunnen verbinden met hun lang verloren gewaande wortels.

Interdimensionaal

Het boek is ook deels autobiografisch, legt hij uit. En het is nog maar het eerste deel van een reeks die misschien wel vijf delen gaat tellen. Het scheppen van een nieuwe mythologie is een zorgvuldig proces en neemt tijd in beslag. Voor de cover van het boek bijvoorbeeld vielen drie artiesten af, pas de vierde werd goed genoeg bevonden. Daarna duurde de samenwerking nog eens acht maanden voor het design af was, vertelt hij. "Dat is de kwaliteitsnorm. De mensen mogen niet weten dat dit uit Nederland komt", zegt hij lachend. "Het moet lijken alsof het een Disney of een Sony productie is. Als het niet van hetzelfde niveau is, brengen we het niet uit."

His story of the World begint gewoontjes genoeg. Maar dan wordt de hoofdpersoon geconfronteerd met een angstaanjagende entiteit die alle warmte uit hem zuigt. Zijn zuster haalt haar schouders op. Een demon of een djin, stelt ze zakelijk vast. Mensen met een Caribische achtergrond herkennen de nuchterheid waarmee de schouders worden opgehaald bij zulke paranormale fenomenen. In de Caribische cultuur horen die immers bij het leven, als de nacht die volgt op de dag.

Weer wat pagina's verder ontmoeten we een mevrouw Perez. Zie haar maar als iemand die een interdimensionaal reisagentschap runt, wordt de hoofdpersoon in de roman toevertrouwd. We maken ook kennis met een gids. Het is iemand die door de geschiedenis veel namen had, en een opsomming van goden,

heiligen en helden uit veel culturen en tijdvakken volgt. Sommige woorden gaan vergezeld van kleine sterretjes: de lezer vindt achterin het boek een verklarende woordenlijst. We zijn pas op pagina 25 aanbeland maar tegen die tijd weten we het, we zijn hier niet op bekend terrein. Zoveel maken de met zorg samengestelde symbolen op het omslag van het boek wel duidelijk. Langzaam bekruip je het gevoel dat je andere kennis wordt ingefluisterd. En dan beseft je het opeens: je bestudeert de landkaart van een duizelingwekkende scheppingsmythologie.

Afrofuturisme

Gerald is behalve auteur ook mede-oprichter van First Noble, een platform van creatives en makers uit Nederland met een link naar het buitenland, omdat First Noble ook aan internationale projecten meewerkt. Het is ook het eerste instituut voor Afro-Caribische kunst en cultuur in Europa. Hij is sinds zijn zeventiende zelfstandig ondernemer in de culturele sector. Hij komt uit de hiphop scene. "Aan elkaar leren, kennis, wijsheid, creativiteit is de sleutel", legt Gerald op. "In de hiphop cultuur is dat het hoogste goed, dat is mijn uitgangspunt en zo doen we alles bij First Noble. Cultuur staat voorop en iedereen kan van elkaar leren. Die filosofie hebben we geïncorporeerd."

Afrofuturisme is een in Amerika ontstaan genre waarin zwarte geschiedenis en cultuur centraal staan en waarin sciencefiction, technologie en futuristische elementen worden verwerkt in literatuur,

muziek en beeldende kunst. First Noble wil dit genre in Nederland optimaliseren en professionaliseren, vertelt hij. "We leiden een groep creatieve makers op in alle facetten van de literatuur, maar ook in andere creatieve technologieën zoals virtual en mixed reality en 3d-kunst, zodat we alles naar een hoger niveau kunnen tillen. In Nederland hebben we nog geen 3d exposities, VR-producties en boekseries, dus moeten wij ervoor zorgen dat we met een groep kunstenaars, creatives, makers en andere stakeholders zoals journalisten de ontbrekende infrastructuur kunnen gaan creëren." De term Afrofuturisme is niet een woord dat dagelijks in de media opduikt. Toch zijn veel mensen onbewust wel eens met voorbeelden van dit genre in aanraking gekomen, want die zijn alomtegenwoordig.

Denk aan de avant-gardistische zangeres Grace Jones met haar hoekige kapsel en glanzende make-up waardoor haar huid van metaal lijkt. Of the Oracle, de mysterieuze zwarte vrouw met voorspelende gaven en de zwarte man Morpheus die Neo het licht laat zien in de film *The Matrix* (1999). De kaskraker *Black Panther* (2018) met als achtergrond een duizenden jaren geleden neergestorte meteoriet die één man transformeert in een superkrijger en heerser over een hoogtechnologisch rijk is een ander voorbeeld. Of de film *Nope* (2022), waarin zwarte Amerikanen op een wel heel ongewone wijze met het ufo-fenomeen geconfronteerd worden. Het zijn allemaal voorbeelden van de invloed van het Afrofuturisme op de populaire cultuur.

Cultuur staat voorop en iedereen kan van elkaar leren

Het zit hem ook in de muziek. Neem de song *Jupiter* van de wereldberoemde soulband Earth Wind and Fire, dat gaat over een wezen dat uit een ver melkwegstelsel naar onze planeet is gereisd om ons vrij te maken. Het is te vinden in de filosofie van avant-garde jazzcomponist Sun Ra die bekend werd door zijn 'cosmic

afro-futurist philosophy' en zijn begeleidingsband Arkestra, de naam die symbool staat voor een brug tussen twee werelden. Het zijn de magische, transformerachtige pakken van de zwarte kunstenaar en rapper Rammelzee en de bezwerende schilderijen van Jean-Michel Basquiat, waarin hij Yoruba stamtradities vermengt met invloeden uit de jazz en graffiti. Het zit hem ook in het werk van de internationaal gevierde Afro-Amerikaanse kunstenaar Ellen Gallagher die in haar werk de mythe van Drexciya citeert, een onderwaterland dat bevolkt wordt door de ongeboren kinderen van zwangere Afrikaanse vrouwen die van de slavenscheppen in zee gegooid werden.

De zwarte lens

Afrofuturisme is het kruispunt van verbeelding, technologie, de toekomst en bevrijding, schrijft Ytasha Womack in haar boek *Afrofuturism, the world of black sci-fi and fantasy culture* (2013). "Over het algemeen definieer ik afrofuturisme als een manier om je mogelijke toekomst voor te stellen door een zwarte culturele lens", zegt kunstcurator Ingrid LaFleur, zelf ook Afrofuturist.

Witte science fiction is veelal escapistisch van aard of houdt zichzelf een koloniale spiegel voor zoals in films als *Independence Day* of *War of the Worlds*. Daarin wordt de Aarde stevast veroverd door agressieve aliens als een reenactment van de Europese koloniale oorlogen. Zwarte sciencefiction behandelt veel meer utopische thema's en ideeën. Erin wordt niet alleen afgerekend met het slavernijverleden en de Afrikaanse diaspora, maar is het ook vruchtbare bodem om nieuwe ideeën over gemeenschappen en maatschappijvormen te toetsen, te formuleren en te presenteren.

En dat gaat een stuk verder terug in de tijd dan het Afrofuturisme, een term die tenslotte pas in 1992 door cultuurcriticus Mark Derry bedacht werd. Tegen die tijd hadden zwarte Amerikanen namelijk al minstens anderhalve eeuw aan speculatieve, utopische en sciencefiction literatuur bedacht en opgeschreven. Zo publiceerde de Amerikaanse politieke leider Martin Delany die gezien wordt als de vader van het zwarte nationalisme, in 1859 *Blake; or the Huts of America*. Daarin beschrijft hij hoe een succesvolle slavenopstand in het zuiden van de Verenigde Staten leidt tot het oprichten van een zwarte natie op Cuba.

In 1892 verscheen het boek *Lola Leroy* van de zwarte Amerikaanse schrijfster, tegenstander van de slavernij, dichter, spreker en lerares Frances Ellen Watkins Harper. Dat wordt nu geprezen als de allereerste Afrikaans-Amerikaanse utopische fictie. *Imperium in Imperio* van Sutton Griggs, in 1899 gepubliceerd, beschrijft weer de verovering van Texas door Afro-Amerikanen om er een eigen staat op te richten. Griggs gaf het boek in eigen beheer uit en verkocht het van deur tot deur.

En wie de met prijzen overladen superheldenfilm *Black Panther* heeft gezien, weet waarschijnlijk niet van het bestaan van het sciencefiction boek *Of One Blood* van Pauline Hopkins dat al in 1902 verscheen. Daarin beschrijft ze de ontdekking van een verborgen beschaving met zeer geavanceerde technologie in Ethiopië. Haar titel is hoopvol; ermee wilde ze zeggen dat ongeacht huidskleur,

we allemaal van één bloed, één familie zijn.

Twee jaar later werd *Light Ahead for the Negro* gepubliceerd, waarin schrijver Edward Johnson droomt van een toekomstige Verenigde Staten in het jaar 2006 waarin zwarte Amerikanen aangevoerd worden om te lezen en naar school te gaan. En in 1920 publiceerde pan-Africanist en voorvechter van burgerrechten W.E.B. Du Bois zijn verhaal *The Comet*, waarin een zwarte man en een witte vrouw als enigen een wereldwijde apocalyptische ramp overleven. Het was meteen de eerste zwarte postapocalyptische literaire publicatie.

Het boek *His Story Of The World* past in deze rijke traditie van Afrofuturisme dat weer voorbouwt op oudere fundamenteën.

Afrofuturisme ontstond in Amerika, het land van de extreme raciale verschillen, van miljoenensteden met een uitzichtloze onderklasse. Maar het is uiteindelijk meer dan een verzameling zwarte kunstenaars, schrijvers en muzikanten die hun dromen en speculaties in sciencefictionachtige creaties vormgeven. Afrofuturisme kijkt in de toekomst en in de kosmos, maar blijft verbonden met oeroude, Afrikaanse tradities.

Empowerment

"We hebben het scheppingsverhaal als uitgangspunt gebruikt, maar dan gezien door de Afrikaans-Caribische lens", vertelt Gerald over de kosmogonie die hij samen met anderen al jarenlang aan het creëren is. "We gaan uit van het gegeven dat mensen tijdelijk op deze planeet zijn. We zijn uit alle delen van het universum hiernaartoe gehaald om de planeet bij te staan. Maar we zijn vergeten wie we zijn en waar we vandaan komen. Er zijn meerdere menstypen, maar ook meerdere lagen en dimensies die we kennen uit de Afrikaans-Caribische cultuur. Je hebt onder andere werelden van voorouders, van demonen, van opgestegen meesters, van spirit guides en je hebt de wereld waarin wij leven, de wereld van materie. Het is een universum van verschillende dimensies die we tekstueel en visueel verbeelden."

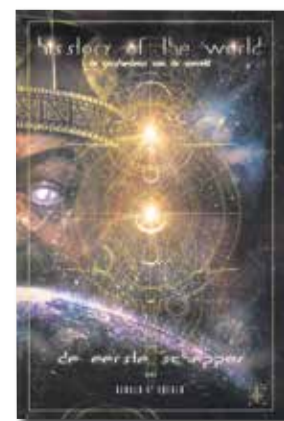
En dat gaat met evenveel liefde voor minutieus detail als het boek. Op een laptop volgt een digitale presentatie van een sprookjesachtige stad die niet in deze realiteit bestaat. Het is onderdeel van de nieuwe mythologie. Ranke torens steken in de lucht, ronde vormen bootsen natuurlijke vormen na. Het is een spel van avant-garde architectuur, gedurfde kunst en elke boog of muurschildering heeft betekenis en is ingebed in het grotere verhalende geheel. Geen enkel detail is alleen maar decoratief. Schets na schets, digitale schildering na schildering rolt voorbij, genoeg om op zichzelf een boek te vullen.

'Afrfuturisme stelt de toekomst voor door een zwarte culturele lens'

Gerald ziet Afrofuturisme dan ook als een stuk gereedschap voor empowerment, die verloopt via deze mythologische vertellingen. "Mythologie, geschiedenis, verleden, heden en toekomst", legt hij uit. "En daarin is de verbeelding het bindmiddel. Waargebeurde historische verhalen en personages gemixt met fantasie, bekeken door een mythologische lens. Dat is wat we bij First Noble gestalte geven. Daarbij onderscheiden we ons van de Amerikaanse Afrofuturistische variant. Onze roots liggen namelijk in Curaçao

en Suriname, wij leven heel hecht met onze eigen geschiedenis en onze Afro-Caribische cultuur. In Amerika is het op die manier beleven van je cultuur toch een stukje naar de achtergrond gedrongen. Bij ons zijn sciencefiction en magie onontwaaarbaar. Je oom in de achtertuin was een witch doctor bijvoorbeeld. Dus de mythologische lens waar wij door kijken, representeert voor ons een stukje dat niet aan de buitenkant te zien is omdat we in het westen leven, maar wat wel deel van onze cultuur is." Daarom wordt er niet naar Amerika gekeken, legt hij uit, maar wordt er geput uit eigen culturele kracht en tradities. "We halen wel inspiratie uit dingen die elders gebeuren, maar we hebben een eigen blik op fantasy en sciencefiction. En vanuit die mythologische Afro-Caribische cultuur gaan we nieuwe dingen doen. En wat we gaan doen, laten we de aankomende tijd zien met onze verschillende projecten."

Richting het einde van *His Story of the World* vertelt een Ashanti man de hoofdpersoon: "Je hebt genoeg gezien. We zullen terugreizen naar het rijk waar je meer bekend mee bent, het Rijk van de Materie, waar je broer en zus op je wachten." Maar we willen als lezer dan al niet meer weg, we willen meer zien, leren en ervaren van deze wonderlijke nieuwe mythologie. We zullen geduld moeten hebben. Zeker is dat de reis nog lang niet ten einde is.

firstnoble.org

FOTO: EVELINE VAN EGDOM

Rechts landje

Ja hoor, de man die zijn naam verleende aan vier kabinetten - die beter dan naar zijn achternaam Sorry I, Sorry II, Sorry III en Sorry IV hadden kunnen heten naar alle te gemakkelijk door de regering aangeboden excuses - stort dit van onopgeloste crises vergeven land in de volgende impasse van anderhalf jaar: eerst een half jaar tot de verkiezingen en daarna een jaar om een nieuwe regering te formeren. Want dat zal er echt niet eenvoudiger op worden. En dat na anderhalf jaar dralen in plaats van doorpakken in Sorry IV. Alsof de toeslagenaffaire, asielopvangcrisis, stikstof en klimaat, woningschaarste, de aardbevingsschade in Groningen enzovoort verder uitstel kunnen lijden.

Bij de VVD moeten ze gedacht hebben: we breken op asiel, daarmee halen we zowel stemmen weg bij uiterst rechts als op de rechterflank van de liberalen van D66. En worden we groter dan Caroline van der Plas. Topstrategie. Alleen had iedereen hem door. En dus kondigde Rutte een dag na de val terugkijkend zijn vertrek aan. Had hij dat maar eerder gedaan. Want inmiddels zijn we vier kabinetten Rutte en daarmee verschrikkelijk veel verrechtsing, private verrijking en collectieve verarming verder. En wat is erger: een rechtse partij die verder naar rechts opschuift en vreemdelingenhaat salonfähig maakt of een fatsoenlijk rechtse partij die niet toegeeft aan de druk van bruin ter rechterzijde? Geen stemadvies, maar doe mij maar de laatste.

Nu de komende verkiezingen: Caroline van der Plas en Pieter Omtzigt winnen. Ze vormen samen een regering met gedoogsteun van coronakenners Wybren van Haga. Premier Omtzigt, hoe rechts wil je het hebben, en Caroline vicepremier. Wel verfrissend na Sigrid Kaag en haar Nieuwe Leiderschap. En is dat ook niet het kabinet dat Nederland verdient? Want wat zijn we inmiddels een egoïstisch en xenofob landje geworden.

Marieke Bolle